ΟΙ ΑΛΛΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ
στον ενικό

ΣΟΦΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

«Οχι, δεν καθόμαστε πάνω σε πετρέλαια!»

Μιλάει η καθηγήτρια του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου και πρόεδρος της επιτροπής που επόπτευσε τις σεισμικές έρευνες στο Ιόνιο και στη Νότια Κρήτη

ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Αν μπορούσε θα μας έκανε Νορβηγούς. Μη βιαστείτε να βγάλετε συμπεράσματα. Τους Νορβηγούς δεν τους θαυμάζει μόνο επειδή έχουν πετρέλαια. Τους θαυμάζει κυρίως για τη δίκαιη και προνοητική ματιά τους. Το 1965 ξεκίνησαν τις έρευνες για πετρέλαιο και μόλις βρήκαν ψήφισαν στη Βουλή τη Λευκή Βίβλο των πετρελαίων. Οι υδρογονάνθρακες λοιπόν, σύμφωνα με τους Νορβηγούς, δεν είναι απλώς ένα εξαγωγικό προϊόν. Είναι ένα κοινωνικό αγαθό που πρέπει να χρησιμοποιείται με σύνεση προς όφελος των πολλών και κυρίως των επόμενων γενεών. Γι' αυτόν τον λόγο τα έσοδα από την εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων πάνε όλα αυτά τα χρόνια σε ένα Ταμείο το οποίο υποστηρίζει τη συνταξιοδότηση των Νορβηγών. Το αποθεματικό του Ταμείου είναι σήμερα κοντά στο μισό τρισεκατομμύριο ευρώ και όπως αστειεύονται κάποιοι εκεί στον Βορρά αρκεί για να χρηματοδοτήσει συνεχείς διακοπές όλων των Νορβηγών και όχι μόνο των συνταξιούχων σε ξενοδοχεία πέντε αστέρων.

Η Σοφία Σταματάκη δεν γεννήθηκε βέβαια σε κάποιο φιόρδ. Είναι παιδί της Κρήτης. Από φοιτήτρια όμως σκεφτόταν ότι η Ελλάδα του ήλιου θα χρειαστεί κάποια στιγμή εξειδικευμένη γνώση για όλα αυτά που κρύβει στα έγκατά της. Εκανε λοιπόν ένα μεταπτυχιακό στο Λονδίνο μόνο για το πετρέλαιο και σήμερα, 30 χρόνια από τότε, συνεχίζει να διδάσκει «βαθιές γεωτρήσεις και μηχανική του πετρελαίου» στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Τον χειμώνα που κάποιοι έπαιζαν «εδώ πετρέλαιο, εκεί πετρέλαιο, πού είναι το πετρέλαιο;» εκείνη επόπτευε τις σεισμικές έρευνες στο Ιόνιο και στη Νότια Κρήτη. Στα «παράθυρα» όμως δεν ήθελε να βγει. «Το πετρέλαιο είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για να χωρέσει σε λίγες τηλεοπτικές ατάκες», μου είπε όταν πρωτοσυναντηθήκαμε.

Με τα πολλά, την έπεισα να πάμε μαζί στον Πρίνο, στην Καβάλα, να μου δείξει και να μου εξηγήσει. Οταν επιστρέψαμε στην Αθήνα την έχασα πάλι. Στο γραφείο της είχε αφήσει ως εκκρεμότητα τους φακέλους με τις προσφορές των πετρελαϊκών εταιρειών για το Κατάκολο, τα Ιωάννινα και τον Πατραϊκό Κόλπο.

«Τι τίτλο να βάλω κάτω από το όνομά σου», τη ρώτησα όταν την πέτυχα στο τηλέφωνο. «Μια κόρη και 30 χρόνια έρευνας και διδασκαλίας για το πετρέλαιο».

Θα έρθει η στιγμή που η Ελλάδα θα ζει μόνο από το πετρέλαιο;

Δεν νομίζω ότι θα έρθει τέτοια στιγμή. Αυτό είναι ένα φανταστικό σενάριο, δεν έχει επιστημονική βάση.

Γιατί κάποιοι επιμένουν ότι είναι ζήτημα μηνών ή ενός-δύο ετών για να βγάλουμε τα κοιτάσματα από την Κρήτη.

Αυτά είναι αστειότητες. Ακόμη και να είχαμε πιστοποιήσει το κοίτασμα, θα χρειαζόμασταν αρκετά χρόνια για να το εκμεταλλευθούμε.

Να πάρουμε μία-μία τις περιοχές που ερευνήσατε; Ιόνιο.

Από την Κέρκυρα μέχρι την Πελοπόννησο και μέχρι τη μέση γραμμή της Ιταλίας ολοκληρώθηκε όλο το σεισμικό πρόγραμμα. Τα δεδομένα είναι στο Χιούστον και ήδη έχει προχωρήσει το 55% της επεξεργασίας τους. Μέχρι το φθινόπωρο θα έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία τους και θα αρχίσει η ανάλυση των στοιχείων.

Στη Νότια Κρήτη;

Τα σεισμικά ολοκληρώθηκαν και στη Νότια Κρήτη. Και αυτά τα στοιχεία έχουν φύγει για το Χιούστον. Αρχές του 2014 θα έχουμε όλα τα δεδομένα για να μιλήσουμε συγκεκριμένα.

Αρα ερευνητικές εκκρεμότητες στο Ιόνιο και στη Νότια Κρήτη δεν έχουμε.

Οχι, έχουμε τελειώσει. Η συλλογή των στοιχείων για το Ιόνιο και τη Νότια Κρήτη ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2012 και ολοκληρώθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 2013. Ηταν ένα τεράστιο πρόγραμμα 12,5 χιλιάδες χιλιόμετρα σεισμικών γραμμών.

Οι Αμερικανοί δεν μπορούν να αλλοιώσουν τα στοιχεία στο Χιούστον και μετά να πάνε κρυφά να πάρουν τα πετρέλαια;

(γέλια) Οχι, δεν υπάρχει περίπτωση. Αλλωστε δικοί μας επιστήμονες, στελέχη του υπουργείου Περιβάλλοντος, βρίσκονται στο Χιούστον και παρακολουθούν την επεξεργασία.

Δηλαδή στις αρχές του 2014 θα ξέρουμε αν όντως έχουμε μεγάλα ή μικρά κοιτάσματα πετρελαίου.

Ναι. Θα παντρέψουμε τη γεωλογική γνώση με τη γεωφυσική γνώση και θα φτιάξουμε τη γεωλογική ιστορία και τα σενάρια της περιοχής.

Με τι βεβαιότητα; 100%;

Οχι. Αυτό που θα ξέρουμε είναι αν στο υπέδαφος αυτών των περιοχών υπάρχουν γεωλογικές δομές που επιτρέπουν την παγίδευση υδρογονανθράκων. Αν όμως πραγματικά υπάρχουν υδρογονάνθρακες, αυτό μόνο με τη γεώτρηση μπορούμε να το πιστοποιήσουμε. Με κανέναν άλλο τρόπο.

Αν δούμε λοιπόν ότι μάλλον έχουμε παγιδευμένους υδρογονάνθρακες, σε πόσον καιρό θα μπουν τα τρυπάνια;

Μόλις έχουμε τα στοιχεία, στις αρχές του 2014, θα ακολουθήσει ο σχεδιασμός των μπλοκ οικόπεδα θα τα ακούσετε από αλλού, προσωπικά δεν μου αρέσει αυτή η έκφραση. Θα οριστούν δηλαδή οι υποπεριοχές που θα δοθούν στις πετρελαϊκές εταιρείες.

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι εγώ διεκδικώ και παίρνω από την ελληνική κυβέρνηση το οικόπεδο κάτω απ' τη Νότια Κρήτη για να είμαι και κοντά στα χωριά μου. Σε πόσον καιρό θα βγάλω πετρέλαιο;

Το διεκδικώ και παίρνω εδώ δεν ισχύει. Δεν υπάρχουν απευθείας αναθέσεις αλλά ανοιχτοί διεθνείς διαγωνισμοί. Και χρειαζόμαστε περίπου έναν χρόνο γι' αυτή τη διαδικασία. Οταν λοιπόν, με το καλό, πάρετε το «οικόπεδο», πρέπει να ακολουθήσετε ένα συγκεκριμένο ερευνητικό και γεωτρητικό πρόγραμμα το οποίο για τα θαλάσσια μπλοκ διαρκεί 7 με 8 χρόνια.

Επειδή είμαι Ελληνας και είμαι καλός στο σκάψιμο δεν μπορώ να συντομεύσω λίγο τον χρόνο;

Βεβαίως και μπορείτε να ξεκινήσετε τη γεώτρησή σας αμέσως. Αλλά σας ερωτώ, αν ήσαστε ένας συνετός επιχειρηματίας θα ρίχνατε ποτέ στη θάλασσα 100 εκατομμύρια δολάρια για να κάνετε μια γεώτρηση, χωρίς να έχετε ερευνήσει όλες τις πιθανότητες επιτυχίας; Πιστεύω πως όχι. Αρα πρώτα θα αναζητήσετε όλες τις πληροφορίες και μετά θα πείτε «εδώ θα κάνω την γεώτρησή μου».

Αν η γεώτρησή μου δικαιώσει τις προσδοκίες μου, σε πόσον καιρό θα αντλήσω πετρέλαιο;

Ας πούμε λοιπόν ότι έπειτα από 7-8 χρόνια εκτελείτε την πρώτη σας γεώτρηση και είναι επιτυχής. Από εκεί και πέρα ένα μέσου μεγέθους κοίτασμα πετρελαίου για να τεθεί σε πλήρη παραγωγή απαιτεί περίπου 2 με 3 χρόνια ενώ ένα μεγαλύτερο κοίτασμα για να μπει σε φουλ παραγωγή απαιτεί 4 χρόνια.

Και από κάθε βαρέλι που βγάζω πόσο θα κρατάω εγώ και πόσο θα πηγαίνει στο κράτος;

Αυτό εξαρτάται από τα πόσα βαρέλια θα βγάλεις και πόσο βαθιά θα χρειαστείς να πας. Συνήθως το 50% της αξίας τού κάθε βαρελιού πάει στο κράτος.

Δηλαδή, αν όλα πάνε καλά, πετρέλαια στο Ιόνιο και στη Νότια Κρήτη θα αντλήσουμε κοντά στο 2025;

Περίπου τότε. Είναι, δηλαδή, ένας μακρινός στόχος. Ξέρω ότι απογοητεύω κάποιους συμπολίτες μας, αλλά αυτή είναι η πραγματικότητα.

> Ολα τα κοιτάσματα στο Κατάκολο, στον Πατραϊκό και στα Ιωάννινα είναι περίπου το πετρέλαιο μιας χρονιάς. Ή για να σας το πω κι αλλιώς. Οσο πετρέλαιο μας έδωσε ο Πρίνος σε τριάντα χρόνια εμείς το «καίμε» σε έναν χρόνο

Και αυτά που λένε ορισμένοι, για αμερικανικές εταιρείες που βεβαιώνουν ότι έχουμε τρισεκατομμύρια κοιτασμάτων τα οποία μπορούν να βγουν σε 1-2 χρόνια;

Δεν μπορώ να απαντήσω σε αυτά τα σενάρια. Και εκπλήσσομαι, κ. Θεοδωράκη, που σε αυτή τη χώρα αυτό που ισχύει ως διεθνής πρακτική είτε αποσιωπείται ή παραποιείται. Στην έρευνα υδρογονανθράκων έχουμε κατά σειρά: γεωλογικές έρευνες, γεωφυσικές έρευνες, γεωτρήσεις, εκτίμηση αποθεμάτων, ανάπτυξη κοιτάσματος.

Κι εμείς είμαστε ακόμη στο πρώτο στάδιο.

Ναι, και κάποιοι προσπαθούν να κάνουνε εκτιμήσεις αποθεμάτων από το πρώτο στάδιο, που η αβεβαιότητα είναι τεράστια.

Η μόνη λύση, δηλαδή, είναι να πάρουμε λίγα από τα κοιτάσματα των φίλων και αδελφών μας Κυπρίων;

Πώς να τα πάρουμε; (γέλια)

Να μας τα δώσουν.

Νομίζω ότι όλοι στην Κύπρο περιμένουν με πολύ μεγάλη αγωνία την καινούργια γεώτρηση, μια γεώτρηση πιστοποίησης, όπως λέγεται, η οποία, απ' ό,τι διάβασα κι εγώ, μετατίθεται κάπου το καλοκαίρι. Τότε θα μάθουμε τι ακριβώς μπορούμε να περιμένουμε στην Κύπρο.

Οι προσδοκίες πάντως στην Κύπρο συνεχώς μειώνονται. Οι πρώτες εκτιμήσεις ήταν για 7 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια, τώρα λένε για 3 τρισεκατομμύρια.

Παραμένουμε πάντως στα τρισεκατομμύρια. Ναι, υπάρχει μια πιο ρεαλιστική ματιά, αλλά είναι επικίνδυνο να διακινδυνεύσω μια άποψη. Θα πρέπει να αναμείνουμε τα αποτελέσματα της νέας γεώτρησης.

Στο Κατάκολο, στον Πατραϊκό και στα Ιωάννινα τι πετρέλαια έχουμε;

Η αρχική εκτίμηση για το Κατάκολο είναι από 5 έως 7 εκατομμύρια βαρέλια. Για τον Πατραϊκό γύρω στα 80 εκατομμύρια βαρέλια και για τα Ιωάννινα γύρω στα 60 εκατομμύρια βαρέλια. Προσωπικά πιστεύω ότι είναι υποεκτιμημένα.

Είναι μεγαλύτερα κοιτάσματα, δηλαδή.

Ναι. Εκεί πάντως πιο γρήγορα θα μπουν γεωτρύπανα, αν αυτό σας ενδιαφέρει. Εχουν κατατεθεί οι προσφορές και τέλη Ιουνίου με αρχές Ιουλίου θα ξέρουμε ποιες εταιρείες θα πάρουν το Κατάκολο, τον Πατραϊκό και τα Ιωάννινα.

Τα 150 εκατομμύρια βαρέλια που εκτιμάμε να πάρουμε από τις τρεις αυτές περιοχές τι θα αποδώσουν στην οικονομία μας;

Αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι κάθε χρόνο εισάγουμε 150 εκατομμύρια βαρέλια αργό και πληρώνουμε 17 δισ.

Δηλαδή όλα τα κοιτάσματα στο Κατάκολο, στον Πατραϊκό και στα Ιωάννινα είναι περίπου το πετρέλαιο μιας χρονιάς;

Ναι, ή για να σας το πω κι αλλιώς. Οσο πετρέλαιο μας έδωσε ο Πρίνος σε 30 χρόνια εμείς το «καίμε» σε έναν χρόνο.

Ο Πρίνος, παρεμπιπτόντως, εξαντλείται σιγά σιγά.

Ο Πρίνος έχει παραγάγει μέχρι στιγμής 120 εκατ. βαρέλια και σήμερα παράγει 1.800-2.000 βαρέλια την ημέρα, είναι στο κλείσιμο της παραγωγής του. Μπορούν να του δοθούν τονωτικές ενέσεις, κατά την άποψή μου όμως δεν θα ξεπεράσουμε τα 5.000 βαρέλια την ημέρα.

Δεν θα γίνουμε, δηλαδή, ούτε Τέξας ούτε Σαουδική Αραβία.

Είναι ανάγκη να γίνουμε; Η αντίληψη ότι το πρόβλημα της Ελλάδας θα λυθεί με τα πετρέλαια κάνει μεγάλο κακό στην κοινωνία. Αντί να δούμε τι θα κάνουμε για να βγούμε από αυτή την πρωτοφανή κρίση, επαναπαυόμαστε περιμένοντας τα πετρέλαια. Και εδώ έχετε μεγάλη ευθύνη κι εσείς οι δημοσιογράφοι. Δημιουργείτε μια ψύχωση στον κόσμο. Οτι καθόμαστε πάνω στα πετρέλαια και κάποια στιγμή θα τα παράξουμε κι όλοι θα γίνουμε πλούσιοι και ευτυχισμένοι.

Δεν τη δημιουργούν μόνοι τους οι δημοσιογράφοι την ψύχωση.

Ναι, είναι ένα σενάριο που παίζεται και από κάποιους πολιτικούς και από κάποιους επιστήμονες. Αλλά δεν έχει καμία σχέση με την πραγματικότητα. Είναι σαν μια παλιά ελληνική ταινία. Παλιότερα διασκέδαζα όταν τους άκουγα, τώρα πια θυμώνω.

Αυτό που λένε ορισμένοι, να τηλοποιήσουμε τα κέρδη που θα έχουμε από το πετρέλαιο, οπότε να πάρουμε τώρα άμεσα κάποια λεφτά;

Οχι, αυτό δεν μπορεί να γίνει σε καμία περίπτωση. Ακόμη και στην περίπτωση που έχουμε βεβαιωμένα κοιτάσματα είναι ανήθικο να συζητάμε για τιτλοποίηση. Τα κοιτάσματα αυτά δεν ανήκουν μόνο σ' εμάς, ανήκουν και στα παιδιά μας. Τους παίρνουμε κάτι που δεν μπορεί να ανανεωθεί. Και για να είμαστε δίκαιοι με τις επόμενες γενιές, πρέπει να τους αφήνουμε ένα αντιστάθμισμα, ισοδύναμου οφέλους με αυτό που τους παίρνουμε, και όχι να σκεφτόμαστε πώς θα τους λιστέψουμε.

> Δεν νομίζω ότι θα έρθει η στιγμή που η Ελλάδα θα ζει από το πετρέλαιο. Είναι ένα φανταστικό σενάριο, δεν έχει επιστημονική βάση. Επίσης, η άνλιση πετρελαίου από το Ιόνιο και την Κρήτη είναι μακρινός στόχος. Ακόμη και να είχαμε πιστοποιήσει το κοίτασμα, θα χρειαζόμασταν αρκετά χρόνια για να το εκμεταλλευθούμε